

HRVATSKO DRUŠTVO ZA ANALITIČKU FILOZOFIJU
Sveučilišna avenija 4
51000 Rijeka
U Rijeci, 2.2.2016.

Ministru znanosti, obrazovanja i sporta RH
Prof.dr.sc. Predragu Šustaru
Donje Svetice 38
10000 Zagreb

Ravnateljici Agencije za odgoj i obrazovanje
Prof. Jadranki Žarković-Pečenković
Donje Svetice 38
10000 Zagreb

PREDMET: Primjedbe na Nacrt pravilnika o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja, nastavnika, odgajatelja i stručnih suradnika u školskoj ustanovi i učeničkom domu

Poštovani,

Kao strukovna udruga koja okuplja profesionalne filozofe i ljude koji se bave filozofijom dužni smo reagirati na sadržaj Nacrta pravilnika i pokušati zaštititi dignitet struke i kvalitetu nastave *Filozofije* i *Etike* u srednjim školama. Naime, nacrtom pravilnika predviđeno je da, pored filozofa, *Filozofiju* smiju predavati politolozi, sociolozi, teolozi, kroatolozi i religiolozi (Članak 6. stavak 5. Nacrta); da *Etiku* smiju predavati teolozi, kateheti, kroatolozi i religiolozi (Članak 6. stavak 3. Nacrta); te da *Etiku i kulturu* smiju predavati politolozi, sociolozi, teolozi, kroatolozi i religiolozi (Članak 6. stavak 4. Nacrta). Smatramo da su ove stavke Nacrta očito pogrešne, da potencijalno imaju dalekosežne negativne posljedice po školski sustav u cjelini, a i da su uvredljive za ljude koji rade u struci filozofije kao i za struku filozofije u cjelini. Nije nam jasno kako se tako očita pogreška mogla potkrasti, čak i u fazi izrade nacrta. Iako smo reagirali u okviru javne rasprave i dostavili primjedbe u redovnu proceduru, zbog važnosti stvari obraćamo se i Vama.

Smatramo da:

1. Filozofiju smije predavati samo onaj tko je diplomirao filozofiju.
2. Etiku smije predavati samo onaj tko je diplomirao filozofiju.
3. Etiku i kulturu smije predavati samo onaj tko je diplomirao filozofiju.

Svoj stav temeljimo na:

- i) Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi
- ii) Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama Nacionalnog vijeća za znanost
- iii) Činjenici da je etika filozofska disciplina i da se etiku može sustavno studirati samo u okviru studija filozofije.
- iv) Činjenici da u Hrvatskoj filozofija predstavlja legitimnu i respektabilnu znanstvenu disciplinu s dugom i bogatom tradicijom, te činjenici da u Hrvatskoj

postoji više visokoškolskih ustanova koje izvode sveučilišni studij filozofije i izdaju diplomu profesora filozofije odnosno (nakon bolonjske reforme) magistra filozofije.

i) U Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14) od 30.12.2014. Dio XI. Članak 106. stavak 7. stoji: **“Poslove nastavnika predmetne nastave u srednjoj školi može obavljati osoba koja je završila diplomski sveučilišni studij odgovarajuće vrste ili diplomski specijalistički stručni studij odgovarajuće vrste i ima potrebne pedagoške kompetencije.”** Ova je odredba sasvim jasna, logična i prirodna: X može predavati samo onaj tko je diplomirao X! Naprosto nije jasno kako bi itko drugi mogao predavati X. Jasno je da filozofiju može predavati samo onaj tko je diplomirao filozofiju. Iako je stvar potpuno očita ona je ujedno i vrlo ozbiljna. Naime, ako bi se zakonom propisalo da ljudi koji su diplomirali jednu struku smiju držati nastavu iz neke druge struke, to bi naprosto bio početak urušavanja ukupnog školskog sustava.

ii) Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (NN, 118/09) od 22.9.2009. Nacionalnog vijeća za znanost relevantan je u ovom kontekstu zato što jasno odjeljuje filozofiju od drugih srodnih disciplina. Filozofija jest srodna nekim drugim disciplinama kao što su psihologija, sociologija, itd. no ni u kom slučaju nije njima istovjetna. Filozofija je naprosto zasebna disciplina koja se zasebno studira i zasebno predaje. Pravilnikom Nacionalnog vijeća Filozofija je navedena kao polje (6.01) u području Humanističkih znanosti (6.) Sociologija (5.05.) i Politologija (5.03.) uopće nisu polja u području Humanističkih znanosti (6). One su polja u području Društvenih znanosti (5). Teologija (6.02.) i Religiologija (6.09.) polja su koja su različita od polja Filozofije (6.01).

Napominjemo da ova taksonomija nije površna, arbitrarna i čisto administrativna, već duboka i sadržajna. Ona odražava stvarno grupiranje u znanstvene discipline. Pored toga, ova taksonomija na snazi je već godinama i ne može ju se zanemariti kada se određuje tko što smije predavati u srednjoj školi zato što se upravo u skladu s njom izrađuju studijski programi i određuju kompetencije onih koji te studije završe. Zbog toga ona doista pokazuje tko je za što osposobljen i tko može što predavati.

Iako se na nizu studija filozofski kolegiji predaju kao izborni ili kao opći kolegiji, sasvim je jasno tko jest a tko nije diplomirao filozofiju i sasvim je jasno tko jest a tko nije kvalificiran da drži nastavu iz filozofije i filozofskih predmeta u srednjim školama.

iii) Navedeni Pravilnik Nacionalnog vijeća jasno navodi i da Etika (6.01.08) predstavlja granu u polju Filozofije (6.01), isto kao što i Logika (6.01.01) predstavlja granu u polju Filozofije (6.01). Pravilnik tu sasvim točno odražava činjenicu da su se tijekom vremena Psihologija i Sociologija izdvojile iz Filozofije i postale samostalne discipline a da su Etika i Logika ostale filozofske discipline. Budući da kod nas, a ni u svijetu, ne postoje zasebni studiji Etike i Logike, Etika i Logika studiraju se u okviru studija Filozofije. Zbog toga su samo oni koji imaju diplomu Filozofije kvalificirani da predaju Etiku i Logiku! Niti jedna druga diploma nije garancija da je onaj tko je ikada slušao etiku. U svim drugim studijima etika može ali ne mora biti dio studija, dok u filozofiji etika mora biti dio studija. Etika je bitni dio studija filozofije. Zbog toga etiku može predavati samo onaj tko je diplomirao filozofiju. U predmetima *Etika I* do *Etika IV* doista ima različitih sadržaja no ipak okosnicu tih predmeta čini upravo etika. A etika je, pored logike, epistemologije i metafizike, jedan od četiri

konstitutivna predmeta na svakom studiju filozofije. Stoga, budući da se etika sistematski studira samo na studiju filozofije, predmete *Etika I* do *Etika IV* može predavati samo onaj koji je diplomirao filozofiju.

iv) U Hrvatskoj se sveučilišna nastava filozofije odvija od 1662. kada je s radom počeo *Filozofski studij Zagrebačkog kolegija*. Danas u Hrvatskoj postoje dodiplomski, diplomski i postdiplomski studiji filozofije, a sveučilišna nastava filozofije odvija se na sedam visokoškolskih institucija:

(1) na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu od 1874.

(<http://www.ffzg.unizg.hr/filoz/>)

(2) na Odjelu za filozofiju Filozofskog fakulteta u Zadru od 1961.

(<http://www.unizd.hr/Default.aspx?alias=www.unizd.hr/filozofija&>)

(3) na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove s pravom javnosti od 1989.

(<http://www.ffdi.hr>)

(4) na Odjelu za filozofiju Hrvatskih studija od 1993.

(<https://www.hrstud.unizg.hr/filozofija>)

(5) na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Rijeci od 1998.

(<http://www.ffri.uniri.hr/hr/odsjeci-i-katedre/filozofija.html>)

(6) na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Splitu od 2005.

(<http://www.ffst.unist.hr/odsjeci/filozofija>)

(7) na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Osijeku od 2004.

(<http://www.ffos.unios.hr/filozofija>)

Na tim institucijama održava se nastava filozofije i one izdaju diplomu profesora filozofije odnosno (nakon bolonjske reforme) magistra filozofije ili magistra edukacije iz područja filozofije. Dakle, filozofija je u Hrvatskoj razvijena i visokoškolski sustav u Hrvatskoj producira kompetentni nastavnički kadar za predmete Filozofija, Logika, Etika te Etika i kultura. Stoga doista nema potrebe da te predmete predaje bilo tko drugi osim onoga tko ima diplomu filozofije, a i samo onaj tko ima diplomu filozofije ima kompetencije potrebne da predaje te predmete.

Na osnovi navedenih razloga predlažemo da se u Nacrtu pravilnika u Članku 6. brišu stavci 3, 4 i 5. kako sada stoje i da se umjesto njih navede: profesor filozofije, diplomirani filozof, magistar filozofije.

	profesor filozofije
	diplomirani filozof
	magistar filozofije

Srdačan pozdrav

Predsjednik HRVATSKOG DRUŠTVA ZA ANALITIČKU FILOZOFIJU
Prof.dr.sc. Boran Berčić